

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск № 29 (жовтень-грудень 2015 року)

16 жовтня відбулося [13-те засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), в ході якого прийнято низку ключових рішень, зокрема щодо імплементації Директиви 2012/27/ЄС стосовно енергетичної ефективності, Регламенту 347/2010 стосовно енергетичної інфраструктури, Регламенту 431/2014 про статистику енергетики, а також щодо строків імплементації Директиви 2001/80/ЄС.

19 жовтня відбулося [засідання Національної ради реформ](#), присвячене статусу виконання Угоди про асоціацію України з ЄС та Порядку денного асоціації України з ЄС. При цьому, у [звіті Урядового офісу з питань європейської інтеграції](#) енергетику названо серед сфер, де досягнуто прогрес.

6 листопада у Міненерговугілля [відбулася зустріч оновленого складу Багатосторонньої робочої групи](#) для розроблення, втілення і моніторингу ефективності виконання реформ відповідно до зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства. Учасники зустрічі обговорили реальний стан справ та накреслили перспективний план роботи, а також погодилися збиратися напередодні засідань таких органів Енергетичного Співтовариства, як Постійна Група високого рівня та Рада Міністрів.

Того ж дня голова Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копач [представив статус виконання зобов'язань України](#) в ході засідання Комітету Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки, а також обговорив їх з міністром В.Демчишиним. Він закликав продовжити реформи, у т.ч. прийняти закони про регулятора та про ринок електроенергії, а також невідкладної транспозиції Директиви 2010/31/EU про енергетичні показники будівель.

У листопаді Мінекономрозвитку [представило Офіс ефективного регулювання](#) (Better Regulation Delivery Office), який у грудні розробив [Дорожню карту із 57 кроків](#), втілення яких має привести Україну до топ-50 рейтингу Doing Business у 2016 році, і топ-20 в 2017 році. План дій щодо імплементації кращих практик якісного та ефективного регулювання був затверджений [Розпорядженням КМУ № 1406-р](#).

Уряд затвердив [Порядок забезпечення прозорості у видобувних галузях](#), а 4 грудня опубліковано [перший Звіт Ініціативи прозорості видобувних галузей \(ШВГ\)](#), який було презентовано в ході Форуму зі сталого управління ресурсами. 25 грудня Верховна Рада [ухвалила Закон "Про публічні закупівлі"](#), який дозволить повний перехід на електронні тендери.

Наприкінці року Міненерговугілля прозвітувало як [загалом про реформи](#), так і [про міжнародну діяльність](#), у т.ч. взаємодію з Енергетичним Співтовариством та [імплементацію законодавства ЄС](#). 12 грудня Міненерговугілля оприлюднило [проект концепції Енергетичної стратегії України до 2035 року](#).

15 грудня Європарламент [прийняв резолюцію](#), у якій закликав Єврокомісію виступити із законодавчими ініціативами, які би перетворили Енергетичне Співтовариство у дійсно пан'європейську спільноту. Також у грудні Секретаріат Енергетичного Співтовариства [організував зустріч парламентарів Договірних Сторін](#), які зробили перші кроки до розробки порядку денного та процедур Парламентського пленуму Енергетичного Співтовариства.

Дана публікація випущена в рамках проекту "Покращення імплементації зобов'язань України в рамках Енергетичного Співтовариства через посилення ролі громадськості", що здійснюється ГО "Діксі Груп" спільно з Ресурсно-аналітичним центром "Суспільство і довкілля" за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Ресурсно-аналітичний центр
"Суспільство і довкілля"

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of NGO "DiXi Group" and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у жовтні-грудні наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

Нові правила отримання статусу проектів "спільного інтересу" можуть ускладнити доступ до фінансування з боку ЄС

16 жовтня відбулося [13-те засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), де схвалено рішення щодо імплементації Регламенту 347/2010 стосовно енергетичної інфраструктури в рамках Енергетичного Співтовариства. Регламент визначає порядок відбору та критерії визначення проектів транс-європейської енергетичної інфраструктури, що становлять спільний інтерес для Енергетичного Співтовариства (так звані RECI projects), реалізація яких може відбуватись за рахунок інструменту фінансування ЄС.

Єврокомісія, яка була ініціатором цього рішення, запропонувала надавати статус RECI лише тим проектам, які отримають спочатку статус проектів спільного інтересу в ЄС (PCI). Разом з тим, Україна неодноразово висловлювала занепокоєння щодо ризику, що деякі проекти не зможуть отримати такий статус, оскільки потрібно буде пройти більш жорсткий відбір.

Україна підійшла до опалювального сезону з більшою готовністю, ніж рік тому, що дозволило уникнути відключень

Станом на жовтень, [на складах перебувало](#) 2,5 млн. тонн вугілля, достроково [підключено до енергосистеми](#) енергоблок №6 Запорізької АЕС після планового ремонту. Уряд продовжує інформувати про стан підготовки міжнародних партнерів – [проводяться зустрічі з європейськими та американськими радниками щодо імплементації Плану дій](#) на 2015-2016 роки. Окремим рішенням Міненерговугілля врегульовано тимчасові позапланові перетоки електроенергії, які виникали при паралельній роботі енергосистем України та РФ ([Наказ № 684](#)).

У жовтні Міненерговугілля оприлюднило проекти стандартів операційної безпеки функціонування ОЕС України, зокрема щодо [Порядку складання річних та місячних прогнозних балансів](#) та [Положення про організацію протиаварійної роботи в електроенергетиці](#).

Тим часом, у листопаді було припинено імпорту російського газу, а "Нафтогаз" повідомив, що [прийматиме російський газ лише для транзиту в Європу](#). З огляду на достатність накопичених запасів, компанія заявила, що буде контракувати російський газ в міру необхідності, залежно від рівня споживання та з урахуванням [пропозицій європейських компаній](#), які є більш вигідними. Таким чином, за словами голови "Нафтогазу" А.Коболева, [Україна може до кінця зими купувати газ тільки у ЄС](#). Натомість переговори про ціну російського газу в I кварталі 2016 року будуть проведені в грудні.

Попри запровадженій надзвичайний стан на ринку електроенергії, імпорту з Росії не проводився

У грудні Кабінет Міністрів [запровадив надзвичайні заходи](#) на ринку електроенергії, аргументуючи порушенням роботи ринку електроенергії, який, в свою чергу, викликаний пошкодженням енергетичних установок. На виконання рішення Кабінету Міністрів 21 грудня Міненерговугілля оприлюднило Наказ № 828 про План тимчасових надзвичайних заходів на ринку електроенергії. [На думку експертів](#), нетиповим кроком було запровадження стану для запобігання кризи, а не для подолання наслідків. Також задовільними були [обсяги накопиченого вугілля](#) – згідно з даними Міністерства енергетики, у грудні на державній ТЕС «Центренерго» залишок вугілля склав більше 540 тис. тонн, що в десять разів перевищувало показники аналогічного періоду грудня 2014 року (приблизно 56 тис. тонн); вугілля

антрацитових марок на складах було більше 230 тис. тонн, у грудні [поставки антрацитового вугілля](#) з ПАР здійснювались на Трипільську ТЕС.

Міністерство енергетики [опублікувало прогнозний баланс](#) генерації електроенергії в 2016 рік, заклавши в ньому тенденцію до зниження споживання та [не передбачивши в ньому імпорту](#) електроенергії з Росії. Основними факторами впливу для зниження генерації стали спад виробництва електроенергії та запровадження програм з енергоефективності.

Покращити стан розрахунків за електричну енергію, вдосконалити положення Правил, якими регулюються питання улаштування вузлів обліку, процедури укладення договорів, інформаційного обміну енергопостачальника та споживача з питань обсягу використаної електричної енергії та стану розрахунків за неї покликана Постанова НКРЕКП № 2684, котра [набрала чинності з 25 грудня](#).

Припинення поставок електроенергії до Криму створило лише локальні загрози безпеці постачання

20 листопада через пошкодження [відбулось відключення кількох](#) повітряних ліній на півдні України: падіння опори ПЛ-330 кВ Мелітополь-Джанкой та падіння опори ПЛ-220 кВ Каховка – Титан, а також пошкодження ЛЕП в коридорі з ПЛ Каховка-Титан. За [повідомленням Міністерства енергетики](#), така ситуація створювала загрозу постачанню електроенергії як у Крим, так і в деякі райони Херсонської та Миколаївської областей.

Уряд розпочав [переговори з активістами](#), які блокували доступ до ремонту ліній передач, [про відновлення постачання](#) по лінії Каховка-Титан, що постачає електроенергію як на територію України, так і забезпечує до 20% потреб споживання Криму. Після переговорів [лінію було підключено](#) під напругу 8 грудня.

На [думку фахівців "Укренерго"](#), якщо Крим відмовиться від постачання електроенергії з України, це не створить для країни негативних наслідків. Водночас, зупинка постачання електроенергії до Криму спричинила зупинку постачання вугілля з окупованих територій. Терористи умовою відновлення постачання вугілля [назвали поставки електроенергії](#) в Крим. [Міністерство енергетики заявило](#) про запаси палива на 45-50 днів і плани переорієнтувати постачання вугілля з ПАР. Перша партія вугілля з ПАР [прийшла на початку](#) грудня за ціною 57 дол. за тону, ще [одна партія очікується](#) у грудні, і одна – у січні-лютому 2016 року.

3 січня 2016 року постачання електроенергії в Крим припинене, оскільки [немає нового договору](#) про це між Україною та Росією. Також, у грудні було [зарєєстровано проект закону](#) «Про тимчасово окуповану територію України» № 3593, яким забороняється постачання електроенергії в тому числі в Крим.

Україна запровадила європейське законодавство про безпеку постачання газу

29 грудня Міненерговугілля [повідомило](#) про набуття чинності [Правилами про безпеку постачання природного газу](#) (аналогу Prevention Action Plan в країнах ЄС). Також, 18 грудня набув чинності [Національний план дій](#) (аналог Emergency Action Plan в країнах ЄС). Обидва документи спрямовані на посилення безпеки постачання через прогнозування та оцінку ризиків та вжиття заходів для їх запобігання, а також реагування на кризові ситуації із переривання поставок газу.

Також Міненерговугілля повідомило про створення Ситуаційного центру та побудови єдиної ІТ-інфраструктури ([Наказ № 772](#)), а пізніше створило спеціальну робочу групу з питань ІТ ([Наказ № 783](#)). Ситуаційний центр створюється як основа для кризового реагування, що здійснюється з боку Міжвідомчого оперативного штабу та Диспетчерського управління Міненерговугілля.

17 грудня НАК "Нафтогаз України" [повідомила](#), що спільно з Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) успішно завершила перші три тендери на постачання газу в Україну. За [результатами попередньої кваліфікації](#) 11 великих постачальників газу Європи отримали право на участь у тендерах на поставки газу в Україну за кошти кредиту ЄБРР.

18 грудня Секретаріат Енергетичного Співтовариства оприлюднив перший [моніторинговий звіт про виконання плану дій](#) в рамках Меморандуму про взаєморозуміння щодо спільного підходу до питань диверсифікації поставок газу та викликів з безпеки газопостачань у регіоні Центральної та Південно-Східної Європи. Зокрема, йдеться про просування ключових інфраструктурних проектів.

У сфері реформи газового ринку:

Робота над змінами до законодавства та підзаконними актами практично завершена

15 жовтня уряд вніс законопроект "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення умов функціонування ринку природного газу" ([реєстр. № 3325](#)) на заміну тому, що був відхилений. Цей закон не розглядався. Натомість 24 листопада Верховною Радою прийнято [Закон № 812-VIII](#) "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу та забезпечення стабільності розрахунків підприємств енергетичної галузі". Того ж дня парламент прийняв за основу законопроект № 3074 "Про внесення змін до Митного кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу" ([Постанова № 813-VIII](#)). Останній визначив особливості митного контролю та митного оформлення операцій із заміщення природного газу (бекхолу).

1 жовтня Кабінет Міністрів затвердив Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (відносини у перехідний період) ([Постанова № 758](#)). Документ встановлює, що перехідний період триває до 1 квітня 2017 року, а до 31 березня 2016 року встановлюється пільгова гранична роздрібна ціна на газ, який використовується населенням, – 3,6 грн. за кубометр у разі використання до 200 кубометрів на місяць. Зазначається, до Положення не позбавляє побутових споживачів та виробників теплової енергії права обирати постачальника газу та права купувати газ за цінами, що вільно встановлюються сторонами контрактів на постачання.

Водночас, документ зберігає схему формування ресурсу газу для побутових споживачів та виробників теплової енергії за участі "Нафтогазу" та державних підприємств. Регульовані граничні ціни для згаданих категорій споживачів визначаються окремими рішеннями Кабінету Міністрів.

Положення одразу зазнало низки змін. [Постановою від 7 жовтня 2015 р. № 791](#) додано технічні правки, [Постановою від 30 жовтня 2015 р. № 872](#) змінено пільговий обсяг газу, що реалізується населенню за нижчою ціною – із 200 кубометрів на місяць на 1200 кубометрів, у період з 1 жовтня 2015 року по 31 березня 2016 року. При цьому, відповідальним органам доручено подати до 20 лютого 2016 року звіт щодо обсягу споживання зазначеного газу, що постачається побутовим споживачам за граничною роздрібною ціною, та провести роз'яснювальну роботу серед населення.

21 жовтня Кабмін утворив конкурсну комісію з обрання постачальника "останньої надії" ([Постанова № 873](#)), а 10 грудня НАК "Нафтогаз України" визначено урядом як постачальника "останньої надії" строком на три роки ([Розпорядження № 1307-р](#)). Компанія стала єдиним учасником, а відтак і переможцем [відповідного конкурсу](#).

На початку листопада НКРЕКП [поінформувала про державну реєстрацію](#) прийнятого у вересні пакету актів вторинного законодавства, спрямованого на виконання закону "Про ринок природного газу". Також у листопаді [чинності набули](#) кодекси газотранспортної та газорозподільних систем, Правила постачання природного газу та Методика визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання.

За [повідомленням НКРЕКП](#), 31 грудня вступив у дію Алгоритм розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання постачальників

природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки. Окрім того, на початку місяця [стали чинними](#) Кодекс газосховищ та типові договори транспортування, розподілу, зберігання та постачання природного газу.

10 грудня НКРЕКП схвалено план діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2016 рік ([Постанова № 2961](#)), в якому йдеться про прийняття:

- нових редакцій ліцензійних умов провадження господарської діяльності зі зберігання, транспортування, розподілу, постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ;
- відповідних порядків контролю за дотриманням ліцензіатами цих ліцензійних умов;
- Порядку здійснення процедури сертифікації оператора газотранспортної системи;
- Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу;
- Методики розрахунку тарифів на закачування (зберігання, відбір) природного газу на основі багаторічного стимулюючого регулювання;
- Процедури встановлення та перегляду тарифів для ліцензіатів з розподілу природного газу у разі застосування стимулюючого регулювання.

В аналогічному плані Міненерговугілля передбачено скасування дії 2 наказів для приведення у відповідність до Закону "Про ринок природного газу" ([Наказ № 806](#)). Такій же цілі слугують проекти наказів про [скасування Наказу Міненерговугілля від 02.12.2013 № 882 "Про покладення функцій оператора Єдиної газотранспортної системи України"](#), а також про [зміни до методик визначення питомих витрат та виробничо-технологічних витрат газу під час його транспортування газорозподільними мережами](#).

Кабмін удвічі знизив розмір страхового запасу, однак дискусія щодо вільної торгівлі газом триває

10 грудня група народних депутатів внесли до парламенту законопроект "Про внесення змін до Закону України "Про ринок природного газу" (щодо страхового запасу природного газу)" ([реєстр. № 3617](#)). Як йдеться у пояснювальній записці, відповідна постанова Кабміну надала одним учасникам ринку переваги перед іншими, що не відповідає принципу рівності суб'єктів ринку газу. Відтак, законопроект пропонує встановити єдині умови для всіх постачальників газу на мінімально достатньому рівні (10% страхового запасу).

16 грудня уряд пішов назустріч гравцям ринку та знизив розмір страхового запасу природного газу для постачальників зі 100% до 50% ([Постанова № 1088](#)). Водночас, вільний експорт газу поки виглядає неможливим. У переліку товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2016 рік ([Постанова № 1176](#)) Кабмін визначив природний газ серед товарів, експорт яких потребує ліцензування. Водночас, чіткої квоти не встановлено: у документі є відсилка на прогнозний річний баланс надходження та розподілу природного газу в Україні, який затверджується Кабінетом Міністрів.

Поки немає єдиного бачення розділення "Нафтогазу", реформа корпоративного управління та підтримка уряду дозволяють компанії зберігати домінуючу роль

21 жовтня Кабмін схвалив проекту Договору гарантії (Відновлювана кредитна лінія для НАК "Нафтогаз України" на закупівлю газу) між Україною та ЄБРР ([Розпорядження № 1096-р](#)), 22 жовтня Президент уповноважив Міністра фінансів на підписання угоди ([Розпорядження № 749/2015-рп](#)). Також уряд вніс законопроект "Про внесення зміни до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України (щодо стабілізаційного (резервного) енергетичного фонду)" ([реєстр. № 3388](#)),

Пропозиція переведення "Нафтогазу" із підпорядкування Міненерговугілля до підпорядкування безпосередньо Кабміну [не зустріла схвалення профільного відомства](#), яке вважало таке рішення функціонально незрозумілим та наполягало на розділенні відповідно до Третього енергетичного пакету ЄС.

Згідно [звіту про виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку "Україна-2020"](#), Міненерговугілля вважає, що відокремлення трубопровідної системи від сховищ газу (передбачене розпорядженням Кабінету Міністрів

України від 25.03.2015 № 375-р), є неефективним. Аргумент відомства – капіталізація ГТС, яка може знизитися. 4 листопада Міненерговугілля створило відповідну робочу групу за участю представників Світового банку з метою розроблення моделі відокремлення функцій з видобутку, транспортування та постачання газу, з урахуванням позицій як Енергетичного Співтовариства ([Наказ № 700](#)).

Зрештою, в рамках реформування системи корпоративного управління, а функції управління компанією передано Мінекономрозвитку ([Постанова № 1002](#)). Також постановою затверджено статут "Нафтогазу", положення про наглядову раду і положення про правління компанії (у перехідній редакції та у редакції, що діятиме з 1 квітня 2017 року). Рішення забороняє втручання та перешкоджання діяльності компанії з боку органів державної влади, політичних партій та громадських організацій, їх посадових та службових осіб. Гарантією цього стане незалежна наглядова рада "Нафтогазу".

Тим часом, у кінці грудня Кабмін затвердив фінансовий план та основні показники руху коштів НАК "Нафтогаз України" ([Розпорядження № 1366-р](#)). Відповідальним міністерством доручено вжити заходів із перенесення строку погашення боргових зобов'язань "Нафтогазу" перед державними банками – з 2015 року на майбутні періоди.

Разом з тим, в уряді прийняли [ряд рішень](#) на [продовження політики докаталізації](#), хоч і в межах рішень, прийнятих раніше в 2015 році. Разом з тим, 21 листопада "Нафтогаз" оприлюднив [фінансову звітність за 9 місяців 2015 року](#), яка зафіксувала прибуток у 0,2 млрд. грн. – порівняно зі збитком 42,2 млрд грн за аналогічний період 2014 року.

Запроваджено масштабні зміни у питаннях цін і тарифів на послуги транспортування і розподілу газу

У листопаді регулятор вніс технічні зміни до Кодексу газорозподільних систем та Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання ([Постанова № 2845](#)).

Наприкінці грудня НКРЕКП таки запровадила нову систему ціноутворення на ринку транспортування газу. Зокрема, для "Укртрансгазу" встановлено стимулююче регулювання з відповідними параметрами (постанови №№ [3156](#), [3157](#)), а на послуги транзиту газу оператор отримав тарифи для точок входу і точок виходу ([Постанова № 3158](#)). Також затверджено загальний тариф, середньозважений рівень тарифу (для магістральних, розподільних газопроводів, для споживачів з прямим підключенням), а також структуру тарифів (рівень планованої виручки) для "Укртрансгазу" ([Постанова № 3159](#)).

У [повідомленні](#) НКРЕКП відзначається, що запровадження системи "вхід-вихід" передбачена стратегічними документами ЄС, зокрема Директивою 2009/73/ЄС. Нові тарифи розраховані за методикою, яка дає можливість замовникам послуг планувати та прогнозувати свої витрати, запроваджує стимули для підвищення ефективності, дотримання стандартів якості та безпеки.

Також, "Нафтогаз" уже [запропонував "Газпрому" провести переговори](#) у зв'язку з ухваленням нових правил. Як йдеться у повідомленні, нові тарифи мають відображати узгоджені регулятором витрати оператора ГТС та застосовуватися до заброньованих потужностей ("качай або плати").

У продовження цих змін, НКРЕКП оприлюднила проекти постанов про [затвердження Методології визначення плати за приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи](#), про [затвердження Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу газу](#), а також про [затвердження змін до Кодексу газотранспортної системи](#). Останні дві передбачають проведення аукціонів розподілу потужностей в фізичних точках входу або виходу на міждержавних з'єднаннях. Торги мають проводитися на річні, кварталні та місячні періоди, на визначених оператором ГТС аукціонних платформах в мережі Інтернет.

У сфері реформи ринку електроенергії:

Законопроект щодо ринку електроенергії повільно, однак просувається урядовою вертикаллю

10 грудня Міненерговугілля [оприлюднило законопроект "Про ринок електричної енергії України"](#) на власному сайті та поширило [інфографіку про модель функціонування нового ринку](#). Новий Закон передбачатиме перехідний період, який діятиме до 1 січня 2019 року і дасть можливість поступово перейти до ринкових цін на електроенергію для споживачів.

Окрім того, у парламенті [зарєєстровано проект закону](#) № 3395 від 02.11.2015 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання договірних відносин у сфері електроенергетики», що передбачає вдосконалення та гармонізацію термінів у частині приєднання до електромереж.

Для повномасштабної реформи ринку електроенергії поступово напрацьовується вторинне законодавство та посилюється прозорість управління галуззю

Уряд продовжує розробку вторинного законодавства для нового законопроекту "Про ринок електричної енергії". НКРЕКП затвердила Постанову, якою [дозволила населенню самостійно обирати та купувати багатозонні лічильники електроенергії](#) та закликає [використовувати багатозонні лічильники](#) для заощадження електроенергії та зменшення навантаження на енергосистему.

Тим часом, регулятор готує учасників ринку до запровадження стимулюючого регулювання. Міністерство енергетики спільно з НКРЕКП [провели публічне обговорення](#) запровадження політики стимулюючого регулювання з 2016 року. У жовтні НКРЕКП було [прийнято три постанови](#) для запровадження стимулюючого регулювання, у листопаді документи були оприлюднені в "Урядовому кур'єрі" і набули чинності.

У грудні «Укренерго» [прозвітувала про перші](#) результати участі компанії в системі публічних закупівель ProZorro – зокрема, про економію коштів 21,7 млн грн (15%) протягом періоду 1 листопада – 10 грудня. За словами Голови компанії В. Ковальчука, головним ефектом від прозорості закупівель стало зниження витрат компанії, що, ймовірно, стримає можливе зростання тарифу на електроенергію для населення.

Уряд продовжує програми розвитку як внутрішніх, так і міждержавних мереж

Україна продовжує дослідження можливості синхронного об'єднання енергосистем України та Молдови з європейським енергетичним об'єднанням ENTSO-E. 28 грудня [було підписано угоду](#) про продовження фінансування проекту, який [триватиме до вересня 2016 року](#).

У рамках розбудови мереж 21 грудня [було введено в дію нову](#) магістральну повітряну лінію електропередачі «Рівненська АЕС – Підстанція "Київська"». Окрім покращення якості енергопостачання, лінія дозволить змінити баланс електрогенерації та збільшити відсоток атомної генерації в постачанні.

Україна поглиблює співпрацю зі східними партнерами в галузі електроенергетики

У 2015 році держава значно [поглибила співпрацю з японськими колегами](#). Серед проектів за участю японських фахівців – спільна з NEDO розробка «Демонстраційного проекту із заміни парової турбіни» на Трипільській ТЕС, а також заходи з енергетичної безпеки. Також розпочато місію JICA з відбору потенційних енергетичних проектів.

Стан вугільної галузі та її реформа залишається одним із пріоритетів уряду

Міненерговугілля [продовжує вести переговори](#) з шахтарями щодо реформи галузі, головним питанням залишається фінансова підтримка вугільних підприємств. [Схожі переговори про реформу сектору йдуть](#) і з профспілками в сфері електроенергії.

У грудні відбувся новий виток публічних виступів шахтарів на адресу уряду, з вимогами продовжити фінансування вугільної галузі з Державного бюджету, погасити заборгованість із зарплати та підняти ціну на вугілля. 13 січня [Кабінет Міністрів прийняв](#) Порядок використання коштів на погашення заборгованості перед шахтарями, а Міненерговугілля [оприлюднило оновлений список](#) підприємств, що належать до державної власності.

Разом із тим, відповідно до [інформації Міністерства енергетики](#), покриття боргів на збиткових шахтах уже два роки не фінансується з прямих дотацій; джерелом фінансування в січні 2016 року стали авансові платежі ДП «Центрэнерго» за поставлене вугілля. Також у грудні, за ініціативи Міністерства енергетики та вугільної промисловості, розблоковано [роботу міжвідомчої Ради](#), покликаної знайти шляхи адаптації гірників, що втрачають роботу. При Раді має також працювати проектний офіс, створений за сприяння західних донорів.

Продовжує зростати обсяг інвестицій в атомну енергетику

Міненерговугілля [провело переговори з Австралією](#) щодо співпраці в атомній галузі і [відкрило спільно з ЄС](#) Національний центр підготовки ремонтного та керівного персоналу АЕС, де буде функціонувати тренажер, аналогічний реакторному острову. 16 жовтня уряд [зарєстрував законопроект № 3335](#) про внесення змін до Закону "Про використання ядерної енергії", який закріплює на Міненерговугілля функції щодо планування та проведення заходів з виробництва ядерного палива, продовження строку експлуатації енергоблоків і повернення відходів з переробки ядерного палива.

Ситуація з експортом електроенергії залишається критичною через низький рівень конкуренції

Компанія ДТЕК продовжує займати фактично монопольне становище на ринку експорту електроенергії. Про це свідчать щомісячні аукціони «Укрэнерго»: зокрема, [у жовтні](#) компанія викупила 570 МВт з 595 МВт доступу для експорту електроенергії; у [листопаді](#) – 615 МВт з 650 МВт. Конкуренцію їй на аукціонах, як правило, складають максимум 2-3 компанії, котрі до того ж купують незначні обсяги доступу для експорту електричної енергії.

У сфері державного регулювання енергетики:

Стратегічна дорадча група напрацювала консенсусну версію законопроекту про регулятора, однак його розгляд перенесено на 2016 рік

19-20 жовтня в приміщенні Комітету Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки проведено сесію-зустріч Стратегічної дорадчої групи, створеної за участі аналітичного центру DiXi Group та при підтримці Міжнародного фонду "Відродження". Учасники обговорили всі 19 статей та більше 190 зауважень до існуючого законопроекту № 2966.

Після інтенсивних дискусій напрацьовано консенсус щодо найбільш суперечливих положень документу, зокрема щодо майбутнього правового статусу НКРЕКП, процедури вибору її членів, шляхів та джерел фінансування роботи регулятора, механізмів вирішення спорів, тощо. [Результати роботи Групи](#) були представлені в ході брифінгу 20 жовтня та під час засідання профільного комітету 5 листопада.

4 грудня відбулося [засідання Національної ради реформ](#), присвячене реформі регуляторів, у т.ч. НКРЕКП. Верховній Раді та профільному комітету [рекомендувано](#) "сприяти прискоренню розгляду та прийняття" законопроекту. 9 грудня під час засідання Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу Верховної Ради України за наполяганням депутатів та за підтримки громадськості було розглянуто урядову версію проекту закону. За результатами голосування, [Комітет рекомендував](#) парламенту підтримати урядових законопроект у першому читанні.

24 грудня відбувся [круглий стіл](#) учасників Стратегічної дорадчої групи, в ході якого народні депутати наголосили на важливості затвердження законопроекту зі змінами, розробленими в ході роботи. За їх прогнозами депутатів, законопроект № 2966 буде винесений на голосування в перший пленарний тиждень 2016 року.

У сфері відновлюваної енергетики:

В Україні продовжуються спроби змінити порядок нарахування «зелених» тарифів з метою зменшення навантаження на держбюджет

З недопущення ситуації із незаконного зниження «зелених» тарифів регулятором 2014 року, в рамках актуальних [тимчасових надзвичайних заходів](#) на ринку електричної енергії, де передбачена можливість коригування розмірів «зелених тарифів», НКРЕКП ввела [зміни](#) до Примірного договору між "Енергоринком" та виробниками енергії з ВДЕ. Тепер згода виробників керуватися відповідними постановами регулятора у випадку введення надзвичайної ситуації на ринку є обов'язковою.

Крім того, тривають нарахування компенсацій недоотриманих коштів виробникам, відповідно до рішення адміністративного суду Києва, який [зобов'язав комісію розглянути питання про додаткове перерахування різниці](#) між вартістю фактично проданої електроенергії в лютому 2015 року з відповідним законом рівнем "зеленого" тарифу. Найбільші компенсації на січень заплановано виплатити ТОВ «Віндкрафт Україна», ТОВ «ВІНД ПАУЕР», ПрАТ «Вітряний парк Очаківський».

Тим часом у Верховній Раді працюють над ліквідацією неточностей в законодавстві по стимулюванню розвитку альтернативної енергетики: 10 листопада групою депутатів зареєстровано технічний [законопроект №3447](#). Документ уточнює формулювання щодо переліків обладнання для отримання надбавки до «зеленого» тарифу (нові формулювання відповідають кодам УКТЗЕД), а також доопрацьовує механізм встановлення «зеленого» тарифу для домогосподарств (початок нарахування «зеленого» тарифу буде прив'язаний до дати реєстрації заяви-повідомлення про встановлення генеруючих установок).

13 листопада в Україні набрала чинності Постанова НКРЕКП від 30.09.2015 [№ 2505](#) «Про встановлення "зелених" тарифів на електричну енергію для приватних домогосподарств». Постанова встановлює "зелені" тарифи на електричну енергію для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, вмонтованими на дахах і фасадах приватних домогосподарств (будинків, будівель та споруд), величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт.

Існує необхідність ефективного коригування державної політики у сфері альтернативної енергетики, з огляду на загрозу невиконання зобов'язань з досягнення 11% частки енергії з ВДЕ в кінцевому споживанні до 2020 року

21 жовтня Секретаріат Енергетичного Співтовариства опублікував [дослідження](#) прогресу країн-членів у сфері відновлювальної енергетики в 2012-2013 роках. Згідно з дослідженням, Україна попри перевиконання планових показників в зазначений період, при збереженні умов регулювання, ризикує не досягти визначеного показника частки ВДЕ до 2020 року.

Існування проблем з виконанням плану підтвердила [постанова КМУ №929](#), якою продовжено на рік, до 2016 року, строк виконання [Державної цільової економічної програми](#) в частині оптимізації структури енергобалансу і досягнення частки енергоносіїв з ВДЕ та альтернативних видів палива не менш як 10%.

На цьому тлі в грудні відбулось [засідання робочої групи](#) з питань формування державної політики розвитку відновлюваних джерел енергії під головуванням Сергія Савчука. До складу групи увійшли представники Міненерго, НКРЕКП, «НЕК «Укренерго» і профільних асоціацій. Також з проханням підвищити статус Держенергоефективності та безпосередньо підпорядкувати його Кабінету Міністрів України [звернулась](#) до Президента України та

Прем'єр-міністра України Біоенергетична асоціація України разом з іншими громадським організаціями.

Держенергоефективності розробило [проект закону про внесення змін до Закону України "Про альтернативні джерела енергії"](#) щодо віднесення теплових насосів до обладнання, що працює на відновлюваних джерелах енергії. 22 грудня проект Закону [було схвалено](#) на засіданні Урядового комітету з питань регіонального розвитку.

Залучення інвестицій та спрощення умов діяльності лишається серед завдань для «каталізації» галузі та нарощення генеруючих потужностей в Україні

В контексті інвестиційного планування Держенергоефективності провело [зустріч](#) з представниками проекту INOGATE. За результатами зустрічі стало відомо, що INOGATE здійснить дослідження потреби України у фінансовій допомозі від міжнародних інститутів у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики.

Також з метою залучення інвестицій у сферу теплопостачання з альтернативних джерел і гарантування зобов'язань виробників, уряд в жовтні [схвалив](#) проект закону щодо укладення довгострокових договорів на постачання теплової енергії. Документ зобов'язує бюджетні установи укладати довгострокові договори на постачання теплової енергії з альтернативних джерел, на строк не менше окупності відповідних інвестиційних заходів (мінімум 5 років).

З метою спрощення умов діяльності у сфері біоенергетики, Кабмін зареєстрував у Верховній Раді проект змін до закону "Про альтернативні види палива" [№3330](#), який пропонує скасувати обов'язкове внесення до державного реєстру виробників рідких біологічних видів палива та біогазів.

Крім того, в жовтні групою депутатів внесено до Ради законопроект [№3198-1](#) щодо стимулювання використання побутових відходів як альтернативного джерела енергії. Проектом передбачено встановлення «зеленого» тарифу на виробництво електроенергії з побутових відходів з коефіцієнтом 2,07-2,5 до 2029 року. При цьому відповідальність за роздільне збирання відходів покладена на власників та користувачів будинків, співпраця з виробниками електрики з побутових відходів регулюється договором.

У сфері навколишнього середовища:

Зареєстровано законопроект про СЕО

8 жовтня 2015 року у Верховній Раді України групою депутатів зареєстровано проект Закону України про стратегічну екологічну оцінку ([реєстр. №3259 від 08.10.2015](#)). 28 жовтня 2015 року було внесено доопрацьований проект даного закону. Прийняття законопроекту сприятиме адаптації законодавства України до законодавства ЄС та нещодавно ратифікованому Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції Еспо.

Щодо питань забруднення атмосферного повітря

9 листопада 2015 року Мінприроди оприлюднило проект змін до [Інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря](#), видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, а також ухвалило Наказ No 433 від 09.11.2015 «Про внесення змін до Плану діяльності Міністерства екології та природних ресурсів України з підготовки проектів регуляторних актів на 2015 рік».

У парламенті зареєстровано [законопроект про внесення змін до Закону України «Про охорону атмосферного повітря»](#) (щодо децентралізації повноважень органів виконавчої влади у сфері екології та природних ресурсів) (реєстр. No 3553 від 27.11.2015). Тим не менше, на своєму засіданні у грудні 2015 року Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи [рекомендує парламенту відхилити законопроект про внесення змін до Закону](#)

[України "Про охорону атмосферного повітря"](#) (щодо децентралізації повноважень органів виконавчої влади у сфері екології та природних ресурсів) у зв'язку з його невідповідністю Угоді про асоціацію між Україною та ЄС та Директиві № 2010/75/ЄС про промислові викиди.

20 листопада Мінприроди оприлюднило [проект Наказу «Про затвердження форми дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами»](#).

Щодо оцінки впливу на довкілля

26 листопада 2015 року Верховна Рада України відправила [законопроект №2009а "Про оцінку впливу на довкілля"](#) на повторне перше читання у зв'язку з необхідністю доопрацювання. Проте, оприлюднений 15 грудня 2015 року [звіт про виконання Угоди про асоціацію за січень-жовтень 2015 року](#), у сфері навколишнього середовища серед досягнень називає розробку законопроекту про оцінку впливу на довкілля.

У сфері енергоефективності:

Нова Директива з енергоефективності – новий рівень зобов'язань

В жовтні відбулося [13-те засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#). Під час Енергетичне Співтовариство випустило у жовтні [щорічний звіт про імплементацію](#), в якому в частині енергоефективності автори нагадують про те, що Україна не імплементувала повністю жодну з трьох директив з енергоефективності, попри те, що змогла розробити низку проектів нормативно-правових актів. Ключовими пріоритетами для України названі прийняття законопроекту про енергетичну ефективність, законопроекту про енергетичну ефективність (енергетичну продуктивність) будівель та Національного плану дій з енергоефективності. Великий наголос автори звіту роблять на співпрацю та координацію між органами влади, що відповідають за сферу енергоефективності. Вони також закликають посилити статус Держенергоефективності для того, щоб забезпечити ефективну роботу, моніторинг і координацію. В листопаді Директор Енергетичного Співтовариства повторив, що [Україна відстає в імплементації законодавства з енергоефективності](#), та наголосив на потребі невідкладно імплементувати Директиву 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель. Під час [9-ї зустрічі Координаційної групи з енергоефективності](#) від України було [зазначено](#), що маркування енергоефективної продукції має високий пріоритет – було прийнято п'ять та розроблено сім технічних регламентів. Також створена робоча група з питань екодизайну і маркування за участі експертів Європейської Комісії, ЄБРР та INOGATE.

засідання серед іншого було ухвалене рішення щодо прийняття Директиви 2012/27/EU з енергоефективності, що запроваджує нову ціль в 20% енергоефективності до 2020 року. Крім того, директива передбачає також прийняття схем зобов'язань з заощадження енергії для енергокомпаній, що займаються дистрибуцією, просуває енергоефективність в опаленні, охолодженні та когенерації, а також застосовує цілі щодо модернізації будівель центрального уряду. Відповідно до ухваленого [рішення](#), кожна Договірніа сторона має перенести в національне законодавство та імплементувати директиву до 15 жовтня 2017 року.

Національний план дій з енергоефективності

Кабінет Міністрів [затвердив](#) 25 листопада 2015 року Національний план дій з енергоефективності на період до 2020 року. Документом планується досягти національної мети щодо енергозбереження у розмірі 9% від середнього показника кінцевого внутрішнього енергоспоживання за період протягом 2005–2009 рр., що становить 6 млн 501 тисяч тонн нафтового еквіваленту. Також, документ містить проміжну мету - у 2017 році скоротити енергоспоживання у розмірі 5%. Всі ці заходи планується реалізувати у чотирьох основних

секторах кінцевого споживання енергії: побутовому секторі, секторі послуг, в промисловості і та на транспорті.

Енергетичний сервіс

В жовтні Кабмін затвердив [Примірний енергосервісний договір](#), що за [словами](#) С.Савчука, дозволить мати всю необхідну правову базу для запровадження механізму енергосервісу, а бюджетні установи зможуть залучати інвестиції у енергоефективність та проводити енергомодернізацію. Він додав, що документом буде передбачений розподіл усіх фінансових, правових й інших технічних ризиків. В листопаді в Агентстві планували розробку методичних рекомендацій для сторін енергосервісного договору, створення кредитних продуктів для ЕСКО банківськими установами, запровадження механізмів стимулювання ЕСКО-компаній, проведення масштабної роз'яснювальної кампанії. Віце-прем'єр Г.Зубко заявив, [очікує на прихід європейських енергосервісних компаній](#) та оцінив річний потенціал ринку в майже 2 млрд. євро і до 100 тисяч робочих місць.

Облік

Мінекономрозвитку опублікувало в жовтні [проект Постанови](#) Кабінету міністрів «Про затвердження Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки», який також стосується лічильників води, газу, електроенергії, теплолічильників.

В листопаді Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Г.Зубко заявив, що очікує на [прийняття, серед інших, закону про комерційний облік вже в листопаді](#), говорячи про обов'язковість імплементації європейських директив в сфері енергоефективності. Проте в листопаді такий законопроект не був прийнятий. В грудні Г.Зубко [заявив](#), що існує нормальна співпраця з НКРЕКП щодо законопроекту про комерційний облік. За його словами, питання комерційного обліку регулює також закон про житлово-комунальні-послуги, розгляд якого затягнули депутати в комітеті. Суперечність Мінрегіону з НКРЕ полягає в тому, що в Міністерстві вважають більш доцільним ставити індивідуальні теплові пункти або лічильники з можливістю регулювання залежно від температури замість звичайних лічильників. Міністр також визнав опір з боку облгазів встановленню лічильників, зазначивши, що вони наполягають на індивідуальних лічильниках та хочуть продовжити практику списання за кількістю людей.

Державні програми

В жовтні видали кредитів на [227,8 млн. грн.](#), в листопаді ця сума збільшилася до [1,054 млрд. грн.](#), а в грудні - [близько 1,3 млрд. грн.](#). В жовтні компенсували 2,6 млн. грн., в листопаді - [44,1 млн. грн.](#), а за рік [відшкодовано](#) 200,4 млн. грн..

У листопаді Кабінет Міністрів прийняв постанову [«Про продовження строку виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010—2015 роки»](#) (№ 929 від 11 листопада 2015 р.). На реалізацію програми в 2016 році, за інформацією Держенергоефективності, передбачено [близько 900 млн. грн.](#); в Агентстві очікують, що зможуть охопити програмою в 2016 році 306,9 тис. сімей.

В міністерстві разом з тим наполягають на нових стандартах програм, наголошуючи, що основна кількість кредитів в 2015 році пішла утеплення індивідуальних будинків, а також заміну вікон та дверей, в той час, як комплексні роботи з термомодернізації майже не проводилися. Тому пропонують запровадити [стимулювання у вигляді збільшення компенсації для тих, хто втілюватиме комплексні заходи](#). Г.Зубко відзначив, що в міністерстві хочуть зробити окремий проект комплексної термомодернізації на всі 35-40 типових проектів, які є в Україні. Проте представники громадськості та експерти [зазначили](#), що Держенергоефективності підписало 24 меморандуми з областями. На місцях прийнято 18 обласних, 31 районна та 31 міська програма. На реалізацію міських програм виділено понад 30 млн. грн., 9 тисяч громадян вже отримали компенсацію на суму 8,6 млн.грн.

Розробляється ще понад 100 програм. У Держенергоефективності закликали представників облдержадміністрацій передбачити в проектах обласних бюджетів [не менше 1 млн. грн. на реалізацію програм з енергоефективності](#).

Профільний фонд з енергоефективності

В жовтні Віце-прем'єр Г.Зубко, виступаючи перед німецькими інвесторами, зауважив, що Україна відкриває ринок енергоефективності обсягом 55 млрд. євро та в якості першого кроку до нього розробила концепцію Фонду енергоефективності, запуск якого [очікується в 2016 році](#). В листопаді повідомили про розроблену спільно з німецьким урядом [концепцію Фонду енергоефективності – S2I](#). Модель фонду, запозичена в Литві, має заощадити субсидії на компенсацію вартості житлово-комунальних послуг - вони можуть бути спрямовані у Фонд і використані на програми енергоефективності. В Грудні йшлося про те, що фінансовою концепцією передбачено залучення державних коштів та інвестицій. Україна, тим часом, запросила [Швецію](#) долучитися до створення Фонду.

Інституційна структура

Під час засідання Групи з енергоефективності в Секретаріаті Енергетичного Співтовариства Україна повідомила про створення окремого підрозділу в складі Держенергоефективності для моніторингу виконання Нацплану дій з енергоефективності.

Можливості для фінансування

Підтримку Україні в запровадженні енергоефективності розглядають можливість надати різні донори – [Світовий банк](#), [Німецьке енергетичне агентство та ініціатива «Житлове господарство у Східній Європі»](#) планують розробити програму широкомасштабної модернізації житлових будинків в Україні, зацікавленість до теми висловили [американська](#) та [італійська](#) сторони, а з ПРООН підписано [Меморандум про співпрацю](#). В листопаді Міжнародне Енергетичне Агентство погодилося безкоштовно надати доступ до необхідних Україні даних, а також провести навчання і обмін досвідом для українських фахівців в сфері енергоефективності. Проект INOGATE заявив про [намір провести дослідження потреби України у фінансовій допомозі від міжнародних інститутів у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики](#). Також в агентстві [обговорили](#) з представниками технічного аудиту Проекту USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні» ефективність співпраці з проектом. В рамках VII Міжнародного інвестиційного бізнес-форуму з питань енергоефективності та відновлюваної енергетики відбулася конференція «Фінансові інструменти стимулювання енергоефективності. Державні ініціативи в житловому секторі та міжнародні проекти», під час якої представники Держенергоефективності та міжнародних проектів обговорили питання [міжнародної допомоги для розбудови інститутів енергоефективності](#).

Інформування

В листопаді в Києві відбулися щорічні [форум і виставка з питань енергоефективності та відновлюваної енергетики](#), в рамках яких тривали обговорення численних аспектів політики енергоефективності, в тому числі, і заходи щодо інформування населення. Того ж місяця Держенергоефективності повідомило про [повне виконання плану регіональних семінарів-практикумів «План 473»](#) та підрахувало, в що в заходах взяли участь близько 30 тисяч громадян. Голова Держенергоефективності анонсував, що наступного року подібні семінари-практикуми у 473 районних центрах України буде проведено з метою інформування щодо можливостей енергосервісу. В грудні Держенергоефективності презентувало програми з енергоефективності новообраним [міським головам](#). Мінрегіон [опублікував](#) відео, створене Українським кризовим медіа центром, з порадами щодо заходів з енергоефективності для будинків і квартир.

Маркування енергоспоживчих продуктів

В листопаді відбувся [один з перших відкритих заходів, присвячених виконанню України зобов'язань з екодизайну](#) - обговорення досвіду країн ЄС, механізмів роботи екодизайну та взаємодії з маркуванням. В Держенергоефективності [анонсували](#) розробку технічних регламентів з енергетичного маркування обігрівачів приміщень, водонагрівачів, побутових пральних машин, комбінованих з сушарками. Окрім того, заявили, що Україна імплементує ряд нових делегованих регламентів в ЄС за період 2014-2015 року. В Мінекономрозвитку [зазначили](#), що Стратегія розвитку системи технічного регулювання до 2020 року (прийнята розпорядженням КМУ від 19 серпня 2015 року №844-р) включає повний перелік регламентів ЄС з екодизайну та енергетичного маркування.

Енергетична ефективність будівель

Міжнародне Енергетичне Агентство листопаді [погодилося надати свої рекомендації](#) до законопроекту про енергетичну ефективність будівель. За наявною інформацією, Секретаріат Енергетичного Співтовариства та українські експерти і партнери досягли згоди щодо тексту законопроекту та проводять роботу з його фіналізації. Попри це, в грудні Г.Зубко заявив, що на його думку, [в існуючому вигляді не буде ухвалений](#). Причиною для цього висновку стало, за його словами, те, що Енергетичне Співтовариства вимагає обов'язкову сертифікацію будівель, а в Мінрегіоні бачать в цьому корупційні ризики та наполягають на проведенні сертифікації тільки тоді, коли проводяться заходи з енергоефективності (наприклад, для залучення кредиту), а також для продажу чи при переоформленні будинку. Також в Міністерстві нарікають на потребі коштів для проведення сертифікації соціальних об'єктів. Проте Г.Зубко заявив, що закон потрібно приймати і він буде внесений до Верховної Ради саме в редакції, запропонованій Енергетичним Співтовариством, і в міністерстві сподіваються, що між першим і другим читанням буде знайдено компроміс для його прийняття.

ЄБРР заявив про готовність надати [технічну допомогу з розробки програмного забезпечення для сертифікації енергетичної ефективності будівель](#). Держенергоефективності також обговорило з ЄБРР відповідний законопроект та подальші кроки для його імплементатії. В рамках підписаного [меморандуму про взаєморозуміння](#) Держенергоефективності співпрацюватиме з Міністерством енергетики, торгівлі, промисловості та туризму Республіки Кіпр щодо розробки законів та нормативно-правових актів у сфері енергоефективності у будівлях, а також планують спільно розробляти методики та програмне забезпечення для підготовки енергетичних сертифікатів державних будівель. На сайті Мінрегіону опублікований план консультацій з громадськістю на січень 2016 року, в якому є [обговорення проекту закону «Про енергетичну ефективність будівель»](#), яке має тривати з 21 грудня по 21 січня, проте сам текст законопроекту опублікований не був.

У сфері нафти і нафтопродуктів:

Триває робота над виконанням плану імплементатії Директиви 2009/119 /ЕС у форматі багатосторонньої робочої групи

2-16 жовтня в Києві відбулося [засідання багатосторонньої робочої групи](#) з імплементатії Директиви ЄС 2009/119 /ЕС про створення стратегічного запасу нафти і нафтопродуктів в Україні. В зустрічі взяли участь представники Секретаріату Енергетичного Співтовариства, керівник Агентства держрезерву, представники Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Було вирішено, що найкращим підходом для України є поступове створення запасу, крайнім терміном реалізації Директиви встановлено 1 січня 2023 року. Згідно домовленостей, новий закон встановить терміни та умови для створення, підтримки і технічного обслуговування запасів, у тому числі створення нового розпорядника у формі акціонерного підприємства.

Попри реформу менеджменту «Укрнафти», в компанії лишаються проблеми з виплатою податкових зобов'язань

Після вступу на посаду голови правління «Укрнафти» Марка Роллінза, компанія виплатила державі державі дивіденди за останні 3 роки в розмірі 1,770 млрд грн. Між тим за компанією лишається значний податковий борг, який оцінюється ДФС у [9,5 млрд грн](#).

В листопаді голова правління «Укрнафти» [подав пропозицію](#) Кабміну щодо врегулювання ситуації навколо діяльності компанії та виплати податкового боргу. Компанія визнала борг з податків, ренти і дивідендів у розмірі 9,381 млрд грн і заявила, що не має обігових коштів для його погашення. Також «Укрнафта» хоче протягом двох років виплачувати тільки 30% дивідендів, направляючи кошти на розвиток, і просить відмовитися від аукціонів з продажу нафти, газового конденсату та скрапленого газу, щоб перейти на двосторонні договори.

9 грудня ДФС [надіслала Кабміну лист](#) із пропозицією розглянути можливість анулювання ліцензій «Укрнафти» через податкові борги. Невдовзі після цього Державна фіскальна служба [оголосила про початок досудового розслідування](#) за фактом ухиляння від сплати податків посадовими особами "Укрнафта. Між тим, 30 грудня прем'єр Яценюк [повідомив](#), що «Укрнафта» повністю виплатила

Конфлікт між підприємствами, підконтрольними бізнесмену Ігорю Коломойському, і державною "Укртранснафтою" продовжується в судовій площині

В жовтні відбулися [судові слухання](#) за позовами трьох НПЗ Ігоря Коломойського проти ПАТ "Укртранснафта". Йдеться про стягнення понад 400 млн грн на користь "НПК "Галичина", ПАТ "Укртранснафта" (Кременчук) і ПАТ "Нафтохімік Прикарпаття", на потужностях яких зберігається технологічна нафта держкомпанії. Першу з трьох судових справ розглянув Госпсуд Києва, який своїм рішенням від [28 вересня](#) задовольнив позов "Нафтохіміка Прикарпаття" і відхилив зустрічний позов "Укртранснафти".

18 листопада [наказом №738](#) Міненерговугілля затвердило проект рішення загальних зборів «Укртранснафти», який передбачає заміщення одного з членів ревізійної комісії на представника НАК «Нафтогаз України». Зазначимо, що за повідомленнями, ревізійна комісія виявила 550 млн грн збитків "Укртранснафти" у 2013-2014 роках через не вигідні договори на транспортування нафти з ПАТ "Синтез Ойл", яке входить в групу "Приват". Однак [за рішенням суду](#) від 29 жовтня держкомпанії не вдалося стягнути з ПАТ "Синтез Ойл" 312,75 млн грн упущеної вигоди.

30 листопада з посиланням на бізнесмена Коломойського ЗМІ [повідомили](#), що колишній голова "Укртранснафти" Олександр Лазорко оформлює політичний притулок в Лондоні, працює з міграційними адвокатами.

У сфері статистики:

Розширення завдань супроводжується рішеннями, які скорочують спроможність Держстату

16 жовтня відбулося [13-те засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), в ході якого було прийнято рішення щодо імплементації Регламенту 431/2014 щодо внесення змін до Регламенту 1099/2008 про статистику енергетики. Документ передбачає підготовку на щорічній основі цілої низки статистичних даних щодо споживання енергії домогосподарствами.

Разом з тим, Мінекономрозвитку прийняло рішення [скоротити штат Держстату](#) на 20% до кінця року, а також зменшити кількість обов'язкових статистичних звітів, які подають українські підприємства. Пізніше Кабмін [затвердив законопроект щодо реформи Держстату](#). Як повідомили в уряді, скорочення торкнуться, головним чином, регіональних відділень: кількість відокремлених підрозділів районного (міського) рівня скоротиться із 481 до 275.

11 грудня Держстат запровадив нову форму державного статистичного спостереження № 1-торг (нафтопродукти) (місячна) "Про продаж світлих нафтопродуктів і газу" ([Наказ № 351](#)). Варто зазначити, що [проект Плану державних статистичних спостережень на 2016 рік](#) передбачає публікацію відповідних даних про обсяги використання та залишки енергетичних матеріалів і продуктів перероблення нафти – на місячній та річній основі.

У сфері конкуренції:

Триває зміна нормативної бази щодо більшої конкуренції та створення системи контролю державної допомоги

У жовтні АМКУ оприлюднив [проект постанови Кабінету Міністрів "Про затвердження Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції"](#). Як йдеться у [супровідному повідомленні](#), документ розроблено на виконання Закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" та зобов'язань, взятих відповідно до ч. 1 ст. 267 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Ним визначаються підстави для повернення незаконної державної допомоги, вимоги до відповідних рішень АМКУ, граничні строки для повернення такої допомоги, спосіб визначення її обсягу, тощо.

3 грудня, в ході круглого столу "Імплементация Угоди про асоціацію з ЄС: рік перший", державний уповноважений АМКУ А.Артеменко поінформувала, що [напрямами імплементації розділу 10 "Конкуренція" Угоди про асоціацію](#) є в удосконалення нормативно-правової бази у сфері конкуренції, підвищення інституційної спроможності АМКУ, створення системи моніторингу і контролю за державною допомогою суб'єктам господарювання, а також адвокатування конкуренції.

11 листопада Верховна Рада [прийняла законопроекти № 2431, 2102 та 2168а](#), які стосуються антимонопольно-конкурентного законодавства. Перший встановлює чітку і зрозумілу методичку визначення розмірів штрафів за порушення законодавства, другий стосується прозорості рішень АМКУ, третій підвищує поріг для обов'язкового отримання дозволу на концентрацію (до 100 млн. євро обороту).

Особливо варто відзначити експертну підтримку з боку проекту ЄС

29 жовтня Проект ЄС "Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС" провів інтенсивний [одноденний тренінг для Мінфіну та ДФС](#) стосовно більшості аспектів регулювання державної допомоги та ключових питань, що стосуються функціонування майбутньої системи моніторингу та контролю за її наданням. 9 листопада у Верховній Раді відбувся [семінар-круглий стіл на тему "Державна допомога в контексті Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС"](#). За словами державного уповноваженого АМКУ А.Артеменко, необхідно провести повну інвентаризацію усієї системи надання державної допомоги, зокрема створити реєстр, розробити і запровадити конкурсну процедуру надання державної допомоги, визначити форми і критерії державної допомоги, а також роз'яснити нові правила усім, кого це стосується.

Разом з тим, Кабінет Міністрів відтермінував розробку підзаконних нормативно-правових актів щодо реалізації положень Закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" згідно з вимогами глави IV Договору про заснування Енергетичного Співтовариства і додатка III до нього. Строк виконання перенесено з 1 січня 2015 року до 31 серпня 2017 року ([Розпорядження від 7 жовтня 2015 р. № 1059-р](#)). Керівник Проекту ЄС Ю.Стюарт зауважив, що серед законодавчих ініціатив, запланованих на 2015-2016 рр., принаймні 20 можуть бути проблематичними і не відповідати стандартам ЄС з державної допомоги.

[17-20 листопада](#) та [16-18 грудня](#) в АМКУ проведено Місію з питань створення в Україні системи моніторингу та контролю за наданням державної допомоги (в рамках програми ТАІЕХ). 24 листопада АМКУ оприлюднив [проект розпорядження "Деякі питання реалізації Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання"](#), яким передбачено

врегулювання порядку ведення та доступу до реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання. Документ також має врегулювати відносини між АМКУ як Уповноваженим органом з питань державної допомоги та надавачами державної допомоги. У цій роботі АМКУ [закликав зацікавлені сторони](#) долучатися до діалогу.

Представлено перші висновки дослідження стану конкуренції на енергоринку

24 грудня АМКУ презентував [попередні результати комплексного дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля](#). Як зазначив голова АМКУ Ю.Терентьев та представники Комітету, Оптовий ринок електроенергії характеризується високим рівнем адміністрування та державного регулювання, який призводить до нівелювання ринкових механізмів, за яких обсяг продажу товару та ціни встановлюються на підставі ринкового збалансування попиту та пропозиції.

Результати проведеного дослідження свідчать про наявність ознак монопольного (домінуючого) становища ряду компаній, зокрема на ринку генерації такі ознаки мають ДП "НАЕК "Енергоатом", компанії групи ДТЕК та ПАТ "Укргідроенерго". АМКУ розроблено пропозиції для Міненерговугілля, НКРЕКП та Радою ОРЕ щодо заходів, спрямованих на розвиток конкуренції. АМКУ продовжить діалог з учасниками ринку, у тому числі з питання приєднання споживачів електроенергії до мереж розподільчих компаній.

У сфері соціальної політики:

Мінсоцполітики підбило підсумки по виконанню планів щодо надання субсидій за 2015 рік

За словами міністра соціальної політики П.Розенка, в 2015 році Україна навіть [перевиконала плани з надання житлових субсидій](#) громадянам. Зокрема, планувалося, що субсидії наприкінці року отримуватимуть 4,5 млн родин – наразі в новій реформованій системі їх отримує [5,2 млн українських сімей](#). Порівнюючи з даними 2014 року, Україні вдалося [в 5 разів підвищити ефективність програми субсидування](#). Всього ж за 2015 рік на субсидії було витрачено [понад 20 млрд грн](#). На наступний рік з урахуванням того, що ціни на газ на світовому ринку падають і різких стрибків ціни на «блакитне паливо» й житлово-комунальні послуги не передбачається, у держбюджеті на виплати субсидій [закладено більше 34 млрд грн](#). При цьому, за словами міністра П.Розенка, ця сума [може бути збільшена](#), якщо по субсидії звернеться більша кількість громадян.

Загалом же, у Мінсоцполітики зазначають, що відстежують проблеми, котрі виникають у системі субсидування й намагаються виправляти їх якомога оперативніше: зокрема, з початку реалізації реформи [уряд чотири рази вдосконалював механізм надання субсидій](#) за рахунок прийняття низки важливих нормативно-правових актів (серед яких [Постанова Кабінету Міністрів № 475](#) "Про спрощення порядку призначення та надання населенню житлових субсидій"; [Постанова Кабінету Міністрів України №752](#) «Про внесення змін до Положення про порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива» тощо). Крім того, що, за словами міністра соціальної політики П. Розенка, є райони, мешканці яких масово скаржаться на процедуру надання субсидій, у найближчі декілька місяців, за результатами призначення субсидій у 2015 році, міністр планує [внести до Кабміну питання про персональну відповідальність глав обласних і районних державних адміністрацій](#) за зрив призначення субсидій.

Зроблено крок до прозорості встановлення та застосування тарифів

8 жовтня Верховна Рада прийняла за основу законопроект [№ 2505а](#) "Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, тепlopостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного

водопостачання та водовідведення", поданий Президентом ([Постанова № 724-VIII](#)). Прийняття законопроекту обумовлено необхідністю виконання Україною взятих на себе зобов'язань щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС: зокрема, імплементації Директиви 2006/32/ЄС про ефективність кінцевого використання енергії та енергетичні послуги.

Крім того, в умовах відсутності чіткого та єдиного механізму реалізації споживачами права на доступ до інформації на ринках енергетики та комунальних послуг, що гарантується Конституцією України та законами України, та в умовах підвищення тарифів, є вкрай необхідним забезпечення прозорості їх встановлення та застосування.

Тим часом, [МВФ підтримало рішення Кабінету Міністрів України](#) (Постанова [№1037](#) від 30.10.2015 року) про зобов'язання тепловиків нараховувати щомісячну плату за використання централізованого опалення із врахуванням змін температурного режиму. У Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства підкреслили, що новий механізм дозволить населенню уникнути переплат за тепло. При цьому в міністерстві зауважили, що нинішня економічна [ситуація у підприємств тепло- та водопостачання вкрай складна](#): цей рік вони пропрацювали зі збитками у майже 3 млрд грн. через недосконалу тарифну політику минулих років.

Влада продовжує працювати над покращенням законодавства в галузі житлово-комунальних послуг

Зокрема, Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства під час засідання [рекомендував Верховній Раді України прийняти у першому читанні проект Закону](#) «Про житлово-комунальні послуги» ([№ 1581](#)). У Комітеті наголошують на тому, що цей законопроект спрямований на удосконалення законодавства у галузі ЖКП: ним пропонується надати можливість мешканцям як співвласникам багатоквартирних будинків [самостійно визначати вартість послуг з утримання будинків та прибудинкових територій](#), а також припинення державного регулювання цін в цій сфері.

Тим часом, [Міністерство соціальної політики нарешті опублікувало](#) План дій з реалізації положень Меморандуму про розуміння стосовно соціальних питань в контексті Енергетичного Співтовариства.

Окрім спрощення системи надання субсидій, одним із пріоритетів на 2016 рік залишається ефективне споживання енергоресурсів

Задля ефективного споживання енергетичних ресурсів Кабінет Міністрів вніс зміни до соціальної норми споживання газу: відтепер норма [в розмірі 1200 куб. м встановлюється на весь опалювальний сезон](#) ([Постанова № 842](#)). Це означає, що людина може сама визначати, [скільки газу використовувати в рамках соціальної норми щомісяця](#) протягом опалювального сезону. Також було прийнято рішення, що в лютому 2016 року буде здійснено контроль реальних витрат населенням газу для опалення та [оцінено необхідність збільшення соціальної норми у випадку холодної зими](#).

У грудні Міненерговугілля звернулося до постачальників газу із [листом](#), де нагадало про дотримання щодо пільгової ціни на газ, який використовується населенням. Необхідність такого звернення виникла через все більшу кількість скарг від громадян з усієї України.

Паралельно з цим, у Держенергоефективності зазначили, що найбільш вразливі категорії населення – отримувачі субсидій – почали активніше брати «теплі» кредити. На думку голови Держенергоефективності С. Савчука, це відбувається завдяки тому, що уряд ухвалив рішення про надання цій категорії населення компенсації за "теплими" кредитами у розмірі 70% ([Постанова Кабінету Міністрів України №614](#) від 12 серпня 2015 року).

Щодо найближчих законодавчих кроків у реформуванні житлово-комунальної галузі, то на виконання коаліційної угоди та Плану дій Уряду Мінрегіоном розроблено законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про теплопостачання» щодо передачі повноважень

на встановлення тарифів та ліцензування господарської діяльності з виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії».

За словами заступника Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Е. Кругляка, головними завданнями на 2016 рік залишаються [продовження енергоефективної реформи та потужніше реформування житлово-комунальної галузі](#) в цілому. Зокрема, наступного року міністерство розраховує на ратифікацію (законопроект та пакет документів надіслані до МЗС та вже направлені на розгляд Президентів України) фінансової угоди з Європейським інвестиційним банком [про виділення 400 млн євро для реалізації проекту «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України»](#), яка була підписана у липні цього року. Цей проект охоплюватиме такі напрями як теплопостачання, водопостачання, водовідведення, енергоефективність будівель, зовнішнє освітлення населених пунктів та поводження з побутовими відходами. Його реалізація покликана покращити якість послуг для населення і модернізувати застаріле обладнання для постачання тепла та води, 80% якого зараз перебуває в незадовільному стані. З метою вдосконалення системи регулювання енергетичного сектору та комунальної сфери [голова НКРЕКП Д.Вовк у грудні зустрівся з представниками Проекту "Муніципальна енергетична реформа в Україні"](#). Учасники зустрічі обговорили особливості запровадження в Україні стимулюючого регулювання для теплопостачальних підприємств та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення; необхідності проведення переоцінки вартості активів підприємств як обов'язкового етапу при переході до стимулюючого регулювання відповідно до Закону України «Про природні монополії».